

Grachten

Haibun

GEERT DE KOCKERE

P I G M A L I O N

GRACHTEN

GEERT DE KOCKERE

Grachten

Haibun

R

Voor Krishna en het rode Fiatje

Zondagochtend, 25 november. Een weeklang liet ik — het was een verzoekje — mijn baard doorgroeien. Maar op zondag wil ik liever niet als een verwilderde door Utrecht dwalen. En dus — met permissie — haal ik er de trimmer bij en trim mij weer tot een geciviliseerd (of toch bijna) mens.

*Ik scheer mijn baard af.
In de spiegel vliegt langzaam
een zwarte kraai weg.*

Met koffie ben ik voor één keer op zondagmorgen zuinig. Een blaas kan veel aan en behoorlijk uitzetten, maar Utrecht is een eindweegs ver en in haar rode Fiatje is geen toilet.

Instappen! En weg zijn wij, net niet al zingend.

Eenmaal op de snelweg richting Eindhoven komen we al snel weg uit wat mensen al bouwend in het veld hebben gegooid of opeengestapeld en rijden we door een mooi landschap van weiden, afgewisseld met bos en vooral heide.

Het is nog wat mistig, een waas hangt over het landschap. Voor het eerst — met wat goeie wil en een kleine aanpassing — hoor ik Boudewijn De Groot: we rijden naar het land van waas en Waal.

*Zondagmorgen, mist.
Tussen vaal groen, in een waas,
een rood Fiatje.*

De mist trekt wat op, het landschap krijgt stilaan kleur, maar blijft herfstig ver. Vaag helder dus. Een zonnige dag wordt het niet. Het hele landschap ademt herfst. Uit al zijn ruimte, in heel zijn verte. De vangrail vangt plots mijn blik: een botsing van gedachten.

*De groene weiden,
de verre gele bossen.
Ervoor een vangrail.*

Langsheen onze route, nog voor de Nederlandse grens, staan ondertussen al heel wat windmolens. Ze wieken op deze zondagmorgen langzaam, alsof ze alle tijd hebben en ons al van

ver met veel geduld staan te wenken. Op één ervan zit een grote mantelmeeuw.

*Met geduld wenken,
de windmolens kunnen het;
hun armen nooit moe.*

*Hoog zit daar een meeuw.
Zou ze of zou ze best niet?
Windmolens malen.*

Er hangen nog veel bladeren aan de bomen. Zelfs aan de berken. Het is een trage herfst. We hebben nog maar weinig vorst gehad en geen storm, zelfs niet wat ijskoude wind. De bladeren krijgen alle tijd om te vallen. Even keren mijn gedachten terug in de tijd en zie ik in de gele stippen van de berken confetti.

*Najaar, november,
de elfde van de elfde.
Berk vol confetti.*

Alleen de populieren zijn al helemaal kaal. Het is zo typisch aan die populieren. Ze verliezen altijd heel vroeg hun bladeren. Misschien komt dat omdat ze ook al in de zomer als losse handjes aan de takken hangen te ratelen. Haast schreef ik 'roddelen'. Ze tollen en tollen maar en raken zo in de herfst al snel losgetold.

Ik moet denken aan de rijen populieren langs de Damse vaart in de provincie waar ik vandaan kom. Daar hellen zo goed als alle populieren behoorlijk voorover. Alsof ze moeten optornen tegen de wind die nijdig van over zee komt en ver landinwaarts reikt. Maar ze buigen in de andere richting. Wind bedriegt.

Ook hier, op de grens met Nederland, buigen de populieren wat, zij het minder diep. Alsof ze minder moeite moeten doen om vooruit te komen. Landinwaarts gaat het ook voor bomen iets makkelijker ...

*De populieren
rijen recht door het landschap,
lichtjes gebogen.*

Onderweg merken we ook de eerste wandelaars van de dag op, goed aangekleed, gebreide sjaal, wollen muts, handschoenen. Het zijn de kleurige accenten van de herfst. Ze slaan — stevig stappend — bospaadjes in, komen wandelwegen uit. Sommige

hebben hun handen vol bladeren. Van Amerikaanse eik, van die mooie rooie. Die grote mooie rooie. Of van plataan, nóg groter.

*Herfst, jaargetij van
de verloren bladeren.
Zoekende mensen.*

*Zopas opgeraapt,
handenvol, roodgloeiend nog;
de herfstbladeren.*

Er is niet veel verkeer. De mens is — als het even kan — een langslaper. We schieten dus goed op. Nu ja, schieten is relatief in zo'n klein rood Fiatje. *Waze* zegt mij dat we gemiddeld honderdentien per uur rijden. *Waze*, waas, Waal ... Alles past in elkaar.

De brug over de Waal zien we al van ver. Met haar grote pilonen steekt ze hoog boven alles uit. Een machtig kunstwerk. Ik heb grote bewondering voor de ontwerpers en bouwers van deze kunstwerken. Ze blijven meestal in de anonimiteit, zijn bescheiden in hun grootsheid. In tegenstelling tot dichters. Die willen soms hun namen groter op het voorplat dan de titel van hun kleine werkjes.

Er hangt hier nu ook weer wat mist. Het is een mooi landschap. En daar is hij weer, Boudewijn De Groot: *En we praten en we zingen en we lachen allemaal. Want daar achter de hoge bergen ligt het land Van Maas en Waal.*

*En over de Waal
is een brug opgehangen.
En ook door de mist.*

Na zo'n anderhalf uur rijden bereiken we vlot Utrecht en vinden zelfs makkelijk een parkeerplaatsje. Zonder betalen op zondag. Het kan nog. Zelfs in een grote stad.

Via een voetgangersbrug over de sporen komen we in het oude centrum van de stad. Maar de wind is guur, voelt aan als winterwind nu we nog maar pas uit dat gezellige, warme, rode coconnetje zijn gestapt. We vluchten daarom even de grote *Hoog Catharijne Mall* in, een modern overdekt winkelcentrum. Het is er nog leeg en verlaten. We lezen dat de winkels om 12u. opengaan. En overal lokkende bordjes dat we korting krijgen. Wegens Black Friday. Op een zondag ... Enkele mensen staan al te wachten voor de nog gesloten zware rolluiken van de winkels in de *Mall*.

Plassen! We willen plassen. Het kan hier voor 70 cent. Via een soort automatisch poortje. We zoeken in onze portemonnees

genoeg munten bijeen en wonderlijk waar, het poortje gaat open. Zij links, ik rechts ...

*Zeventig cent kost
onze opgehouden plas.
Ook op Black Friday.*

*Een moeder met zoon,
een sigaret delend voor
de shop; Black Friday.*

Voor mijn 70 cent krijg ik wel een kunstzinnig urinoir. Met een paar skeletten van hertenkoppen vlak voor mij aan de muur. Nog urenlang zoek ik naar het verband.

Na de geloosde plas hebben we zin in iets warmes. Nog nooit dronk ik een koffie van *Starbucks*. En dus gaan we mee aanschuiven in de rij van *Starbucks* in de *Hoog Catharijne Mall* van Utrecht. Ik bestel een *Starbucks Mocha*, zij een warme chocolademelk-zonder-naam.

Op een bankje drinken we onze mokken leeg, roerend, slurpend en luisterend naar dat vreemde taaltje. Het lijkt wel — maar dat zal geluidsbedrog zijn — of alle woorden hier

groter zijn dan in Vlaanderen. Of althans groter, rianter worden uitgesproken. Ze duren hier langer. Of ligt het aan de *Mall*?

*Zondag in de Mall,
Black Friday duurt nog wat voort.
Mocha van Starbucks.*

En dan trekken we, opgewarmd door Mochakoffie en anonieme chocolademelk — moeten we toch niet eerst nog een plas? — het centrum van Utrecht in. Via *Google Maps* proberen we in te schatten hoe we het best stappen om in het échte Utrecht te belanden. Maar wat is echt en wat is vals in een stad zo groot dat verdwalen hier niet anders kan?

Water, hebben we onthouden, water is het kenmerk van oude steden in Nederland. Water als in ‘grachten’. En dus stappen we in de richting van wat in *Google Maps* op een gracht lijkt. Met *Google Maps* op zak is verloren lopen trouwens van oude tijden. In digitale tijden loop je nooit meer verloren. Of hoogstens in eigen hoofd. Daar bestaat nog geen *Head Maps* voor. Maar dat komt nog wel, geloof mij.

Al heel snel komen we aan een eerste gracht. Onmiskenbaar zijn we in het oude centrum van Utrecht. En fietsen, fietsen, fietsen ... Ze vallen toch echt wel op. Alle maten, alle vormen, alle kleuren. Overal staan ze rijen dik, vastgeklonken aan

de ijzeren stangen van de relingen langs de grachten en de bruggetjes.

*Ook hier, in Utrecht,
ineengevlochten fietsen
langsheen de grachten.*

*Langsheen de grachten,
rijen dik in 't wild gegroeid,
hagen van fietsen.*

We maken stapsgewijs trage cirkeltjes in het oude centrum van Utrecht, bruggetje op, bruggetje af. Tot we aan de voet van die indrukwekkende kerktoren staan, die we al de hele tijd boven de huizen zien uitsteken.

Tot onze verrassing hangt de toren niet vast aan de kerk! Hij staat er helemaal los van, met tussen kerk en toren een plein. Het blijkt om de Utrechtse Dom te gaan. Het schip, zo lezen we, waarvan de bouw nooit is voltooid, stortte in 1674 in als gevolg van een grote storm, een tornado. Het puin werd pas twee eeuwen later geruimd en het ingestorte stuk werd nooit meer heropgebouwd. De Domtoren en het resterende deel van de Domkerk kwamen daardoor los van elkaar te staan. Een heel

vreemd gezicht. Sinds 1580 is de kerk protestants. De ruim 112 (honderdentwaalf!) meter hoge Domtoren is de hoogste kerktoren van Nederland en het hoogste gebouw van Utrecht.

*De Utrechtse Dom;
tussen zijn toren en kerk
een plein vol mensen.*

En dan is het stilaan tijd om onze honger te stillen. We hebben zin in pizza. Maar tot onze verbazing vinden we niet meteen een echt pizzeria. Koppig als we zijn, blijven we echter bij pizza zweren en dus rondjes lopen, nieuwe straatjes en steegjes zoekend en bruggetjes overstekend. We raken zelfs bedwelmd ...

*Utrechtse grachten
en de vele bruggetjes;
kromme ruggetjes.*

*Utrechtse grachten,
even diep ademhalen;
geur van coffeeshops ...*

Aha! Eindelijk vinden we toch een rasechte, Italiaanse pizzeria in hartje Utrecht: o'PANUOZZO aan de Mariastraat. Met houtgestookte oven, lezen we. Er is nog plaats. Zij het niet veel. Het is een heel smalle pizzeria met aan het eind de oven, met kleine, blauwe steentjes bezet, een mozaïek, waarin ook o'PANUOZZO mooi is verwerkt.

English? vraagt de Italiaanse uitbater ons. *Nee, Vlaams!* zeggen we. Even kijkt hij verrast, maar zegt dan in iets wat op Nederlands moet lijken: *Dat is bijna hetzelfde als Nederlands, niet?* We knikken en hij haalt er iemand bij die ons in puur Hollands een tafeltje voor twee aanbiedt.

De jongeman in een knalrood hemd — later gokken we dat hij de zoon is — vertelt ons sappig hoe het er in o'PANUOZZO aan toegaat: we moeten van de geplastificeerde kaart een pizza kiezen en de naam op een blaadje schrijven. Ik noteer een *Rustico* (met Napolitaanse broccoli lees ik), zij een *Lusso*. De pizza's zijn héérlijk. Authentiek met een korst om in te bijten. Met zo'n krokant opgeblazen randje. En ruim, je kunt er haast op dansen.

Ze worden geserveerd op een houten plank. We drinken er een Italiaans biertje bij — *Moretti*, 30 cl, *Iets als Heineken, meneer* — en tasten toe, proeven stukjes van elkaars pizza — de Napolitaanse broccoli ziet eruit als andijvie en smaakt tussen onze andijvie en spinazie in, met een lichte *touch* van munt — wijl de vrouw des huizes, *madre mamma*, nu en dan van achter de oven tevoorschijn komt met vers gewassen glazen.

*Een pizzeria,
nauwelijks plaats; behalve
op mijn pizza, hmmm ...*

*En op mijn pizza,
traag in de rondte dansend,
met ogen zó groot ...*

Na nog een echte Italiaanse espresso — we zagen hem nauwelijks staan — als een cafeïneshot en twee gratis plasjes trekken we weer de binnenstad in. Die is zo goed als autovrij en dat is fijn. Weer worden we overweldigd door de gezelligheid van de grachten. Maar ach, die fietsen ...

*Autovrij Utrecht;
maar die fietsen, die fietsen!
Gerinkel alom.*

Hand in hand kuieren we verder door Utrecht. Een stad waar water doorheen vloeit, heeft toch iets bijzonders, besluiten

we. Wat me wel opvalt, is dat hier zo weinig eenden te zien zijn op de grachten. Je zou denken dat het stikvol zit. Vanaf dat moment let ik er nog meer op.

*Wij met ons tweetjes,
eendjes spottend in de stad;
Utrechtse grachten.*

We belanden bij een oude boekhandel: *Bijleveld Boeken*. We gluren door het raam en het ziet er binnen best wel gezellig uit. Met diverse kamertjes tot boven gevuld met boeken. Met van die ouderwetse ladders op wieltjes om tot bij het allerbovenste boek te reiken. We gaan naar binnen en snuisteren ...

*Snuisterend zoenen
tussen wat oude boeken;
poëzie vinden.*

En kijk, wat een verrassing! In hartje Utrecht, in een speciaal boekenrekje in die oude boekhandel, staat zowaar prominent vooraan mijn haikubundel *En na de oorlog*. Ik krijg het er even warm van. Of het moest nog van die zoen van daarnet zijn ...

Ik maak wat foto's en stuur ze door naar Nelleke, die de tekeningen voor de bundel maakte. Later vinden we in *Literaire Boekhandel* ook nog mijn bundels *Er is iets aan de kip met je hand*, *Jij lievert* en *We liefden nog lang en gelukkig*.

Van puur contentement (met deze vondsten, met Utrecht, met de warmte en vooral met mijn lief) koop ik het kleine boekje *111 Hopla's* van Judith Herzberg. Want zo voel ik mij. *Is het een cadeautje?* vraagt een vrolijke Hollandse meid mij aan de kassa. *Zeker*, zeg ik in mijn lieflijkste Vlaams. *Voor mezelf ...* Even is ze uit haar lood geslagen, maar herpakt zich snel: *Zal ik het dan voor jezelf toch inpakken?* vraagt ze lief. *Ja hoor!* zeg ik. En ze pakt het in in een alleraardigst kerstpapiertje.

Weer duiken we de binnenstad, de koude en onszelf in, wijl op een bruggetje iemand viool speelt.

*In de binnenstad,
haar vlug even binnendoen;
buiten een viool.*

We worden weer naar de realiteit getoeterd door een bende pieten die als een kleine fanfare door de stad trekt. Heel kleurrijk en vrolijk. We worden er nog 'happier' van. Van Sinterklaas echter geen spoor. Viel hij in een gracht? Is hij eendjes aan het voederen?

*In Utrecht pieten,
de Sint nog in Amsterdam;
drukke agenda.*

En het lijkt wel of de meeuwen tegen hen op willen toeteren, landend op de oude straatlantaarns erboven en meteen weer opverend, schreeuwend, jankend haast. Ze willen ook van die pepernoten van de pieten!

*Een eind landinwaarts
komen de meeuwen smeken;
Utrechtse grachten.*

We denken stilaan aan terugkeren. Het is nog een eindje stappen tot aan ons rode Fiatje net buiten het centrum.

We moeten weer de sporen over en kijken nog even naar het moderne station met zijn golvende lijnen. Een trein rijdt onder ons door. We geven elkaar een hand (zij een want) en wandelen verder. Zo komen we weer in het hedendaagse deel van Utrecht (haast schreef ik 'in het heden'), met veel nieuwe gebouwen, hoog en strak.

*Utrecht, een treinstel
verlaat nu de binnenstad.
Les extrêmes se touchent.*

Nog even blijven we stilstaan bij het imposante *Beatrix Theatre*, waar in de eerste schemering honderden spreuwen zich hoog op een richel verzamelen voor de nacht.

*Honderden spreuwen.
Het Beatrix Theatre.
Avondvoorstelling.*

Waar het in de binnenstad nog krioelde van de mensen zijn we hier steeds meer alleen. Tot we ons rode Fiatje — even liepen we verloren — toch nog terugvinden en opgelucht instappen.

*Maar ach, dat taaltje ...
Voor de rest alleen maar lof
over Hollanders.*

We rijden de stad uit, nog onder de indruk. Een beetje moe, dat misschien ook wel. En frutselend aan de verwarming. Dra komen we weer aan de brug over de Waal.

*Brug over de Waal;
ook nu in het halfdonker
varen nog boten.*

Tijdens de terugtocht zeggen we niet zoveel, staren vooral voor ons uit. Naar de drukte op de snelweg. Naar alles wat er voor ons gebeurt en nog ligt. De bekende weg, maar de *unknown future*. Veel rode lichtjes. Zo komt vanzelf nog een haiku.

*De bekende weg.
Naar onze unknown future.
Veel rode lichtjes.*

Het was een mooie dag. Utrecht is best wel een gezellige stad. En lekker warm in dat rode Fiatje — óók Italiaans, zoals dat oventje in de Mariastraat — overvalt ons een fijne vorm van weemoed. Nu al. Even houden we elkaars hand vast. Tot *Waze* ons weer naar de realiteit haalt en zegt dat we binnen één

kilometer rechts moeten aanhouden. We houden nog lang aan, denk ik. Veel langer dan één kilometer.

Ik tuur door het raampje opzij in het halfdonker.

*In het halfdonker,
een buizerd langs de snelweg.
Starend voor zich uit.*

Op een zondagavond volgt helaas altijd een maandagochtend. Dat weten we. Het is een wetenschap die je al doende leert. Je hoeft er niet eens voor te studeren. En hoe snel word je in dat levensvak een ervaringsdeskundige!

We doen nog gauw een klein wasje. Om proper en verschoond aan de nieuwe werkweek te kunnen beginnen. Vandaag dus. Ik schrijf mij nog even tot bij gisteren. Voor de toekomst, denk ik. Zo bewaar ik in dit heden het verleden voor de toekomst.

*Haar slipjes plooiend,
nog zo warm van de droogkast.
Zonder gaan slapen ...*

Van een daaguitstap naar de stad Utrecht in Nederland maakte Geert De Kockere een haibun.

Een haibun is een combinatie van literaire proza met haiku's, een genre waarin de Japanse haikumeester Matsuo Bashō uitblonk. Vooral met zijn beroemde haibun 'Het smalle pad naar het verre noorden', dat algemeen wordt beschouwd als zijn meesterwerk. Ook van andere reizen door Japan maakte hij een haibun.

© 2018 Uitgeverij Pigmalion vzw, Houtakkerstraat 33, B-2275 Gierle
en Geert De Kockere

© Foto's: Geert De Kockere

www.pigmalion.be

Een e-book
Gezet uit de DTL Haarlemmer

D/2018/5673/18
NUR 306/508

Turnhout, 26 november 2018